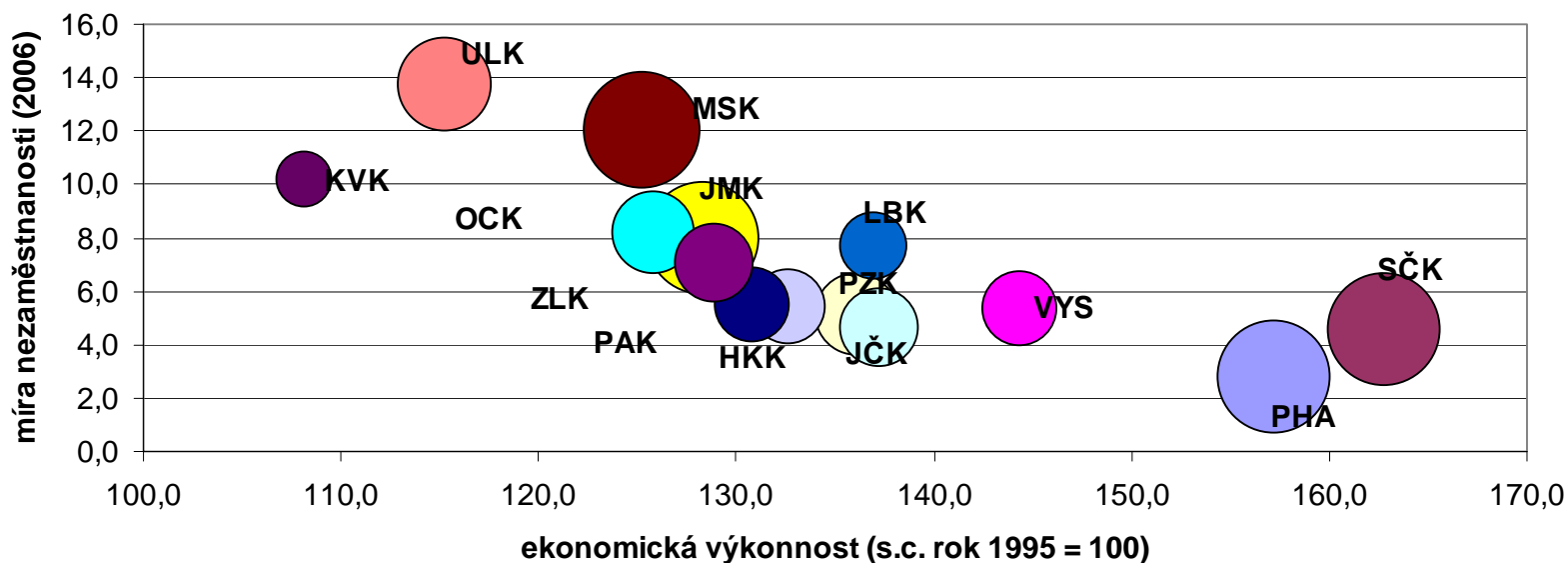

Konkurenceschopnost regionů

Podstata regionální inovační politiky

Ing. Petr Adámek, MBA

Rozdílné podmínky regionů pro přechod ke znalostní ekonomice

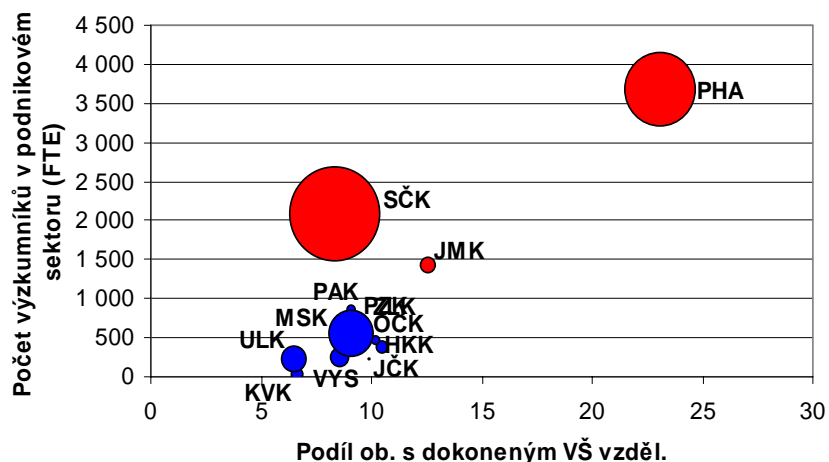
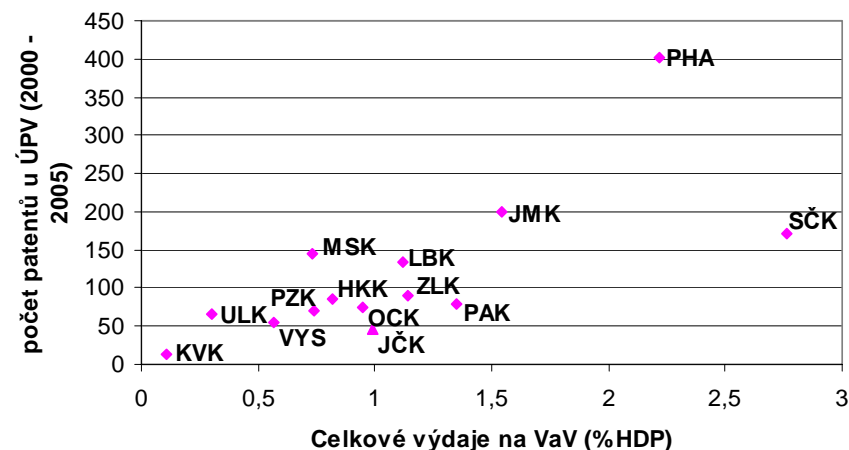
- V rámci zemí EU27 patří ČR k zemím s velkými regionálními rozdíly.
- Navzdory silnému hospodářskému růstu ČR jako celku přetrvávají mezi kraji (samosprávnými regionálními celky) velké rozdíly v ekonomické výkonnosti a nezaměstnanosti.
- V souvislosti s nevyhnutelným přechodem ČR ke znalostní ekonomice lze očekávat další významné prohloubení rozdílů nejen v hospodářském, ale také v sociálním vývoji jednotlivých regionů.

Rozdílné podmínky regionů pro přechod ke znal. ekonomice II

Ještě vyšší jsou regionální rozdíly v: vstupech do, a výstupech z výzkumných a inovačních aktivit a v dostupnosti vysoce kvalifikovaných LZ.

Inovační aktivity, VaV pro inovace a vysoce kvalifikovaná pracovní síla přitom představují klíčové faktory konkurenceschopnosti a proto i ekonomického růstu rozvinutých tržních ekonomik.

Jednotlivé kraje ČR tak vstupují do nevyhnutelné transformace ke znalostní ekonomice ve značně odlišné makroekonomické situaci a s velmi odlišnými předpoklady pro vlastní hospodářský rozvoj.

Důvody pro *regionální* inovační politiku

- Konkurenční výhoda ČR dříve založená na levné, ale kvalifikované pracovní síle se postupně vyčerpává.
- Další spoléhání se na tuto konkurenční výhodu znamená konkurovat prostřednictvím neustále se snižujících cen produktů firem nacházejících se na území ČR, tj. konkurovat nízkými mzdami a na úkor stagnace nebo dokonce poklesu životní úrovně!
- I kdybychom tuto cestu zvolili, tak je s vysokou pravděpodobností dlouhodobě neudržitelná. Naši hlavní konkurenti (země jako Čína, Indie, Brazílie; ale také země východní a JV Evropy) jsou mnohem levnější a poměrně rychle dosahují na volně dostupné technologické a kvalitativní standardy.

- **Potřebujeme moderní inovační politiku (komplexní politiku usnadňující a podporující inovační aktivity firem vedoucí k neustálému růstu jejich produktivity).**

Důvody pro *regionální* inovační politiku II

- V souvislosti s rostoucí prostupností státních hranic pro zboží, služby, kapitál a lidské zdroje se zásadně mění kontext pro stávající systém regulačních nástrojů společnosti (doposud organizovaných především na bázi národních států).
- Některé regulační mechanismy byly odstraněny (např. regulace F-úctu platební bilance); u mnohých dalších se s odstraněním počítá a snižuje se jejich účinnost.
- Tento trend spolu s globalizací způsobenou vertikální desintegrací produkčních systémů zásadně **zvýšil význam lokalit (měst a regionů) jakožto základny pro ovlivňování vlastního hospodářského vývoje.**
- To dokládá mj. mnoho příkladů z rozvinutých zemí, ve kterých došlo v souvislosti s přechodem ke znalostní ekonomice k **diametrálně odlišnému hospodářskému vývoji jednotlivých regionů navzdory plošné působnosti stejných národních politik.** Příčinou byly zejména odlišné podmínky uvnitř jednotlivých regionů a odlišná schopnost místních aktérů reagovat na změny a využít nových příležitostí.

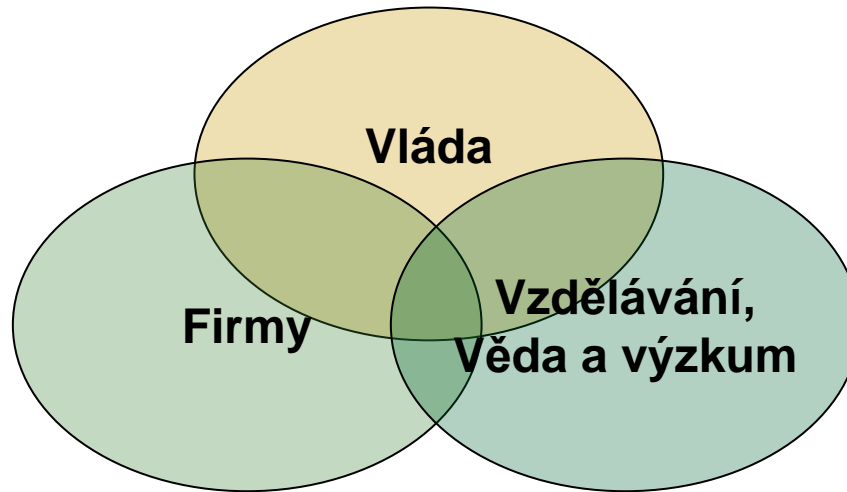
- **Moderní inovační politika musí kromě sektorových specifíků zásadním způsobem zohlednit / podpořit regionální dimenzi!
Proto RIS a nikoli pouze NIS.**

Základní směr hospodářského vývoje ČR

- Existuje alternativa k přechodu ČR ke znalostní ekonomice?
- Může být hospodářský růst (i) ČR jako celku a (ii) **jednotlivých krajů zvlášť** nadále založen na přílivu nových PZI a rozšiřování aktivit dříve příchozích zahraničních firem?
- Pokud ano, jak dlouho ještě bude tato strategie hospodářského rozvoje relevantní?
- Která z následujících tří strategií nejlépe naplní cíl pokračujícího (a udržitelného) hospodářského růstu ČR:
 - Selektivní podpora přílivu PZI do aktivit s vyšší přidanou hodnotou a podpora rozvoje spolupráce dříve příchozích zahraničních firem s místními firmami?
 - Podpora vzniku a rozvoje místních malých a středních inovačních firem?
 - Obecná podpora přílivu PZI?

Podstata regionální inovační politiky

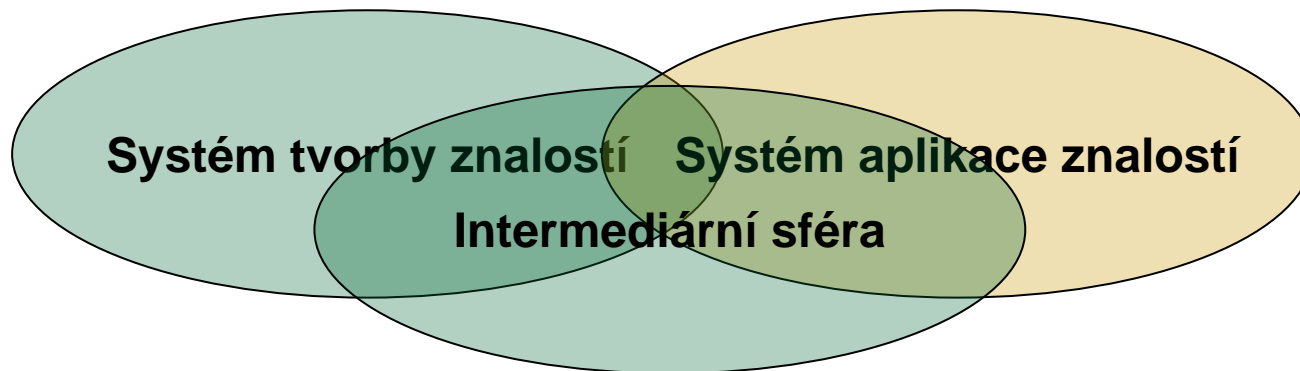
- Hledáme takový model podpory inovačních aktivit firem v regionech, který **umožní místním aktérům** z akademické, veřejné a hlavně privátní sféry **spolupracovat** při využívání specifických podmínek a potenciálu daného regionu **pro vznik jedinečné a globálně uplatnitelné konkurenční výhody**.

- Tyto tři sféry: akademicko-výzkumná, firemní a vládní tvoří vrcholy systému známého pod názvem Triple Helix a tvoří základ jakéhokoli inovačního systému – i na regionální úrovni.

Co je to regionální inovační systém?

- Regionální inovační systém (RIS) je síť firem a institucí, mezi nimiž probíhá intenzivní výměna informací a dochází k různým formám spolupráce podporující inovační aktivity firem a tím jejich produktivitu.

- RIS jsou charakterizovány především vyspělými koordinačními mechanismy, používáním vyspělých technologií, přítomností vzdělané a vysoce náročné místní poptávky.
- Klíčovou konkurenční výhodou je samotný (inovační) proces – tzn. schopnost místních subjektů inovovat = kombinovat místní podmínky s unikátními znalostmi a dovednostmi a podpůrnou infrastrukturou k uspokojení globální poptávky (předvídat tuto poptávku).
- Tento proces a s ním související znalosti jsou region od regionu odlišné a obtížně přenositelné!
- Není rozhodující obor inovací, existence nebo absence určitého subjektu – rozhodující je schopnost inovovat (a učit se inovovat) u kritického množství subjektů v dané lokalitě / regionu s využitím místně specifických podmínek – je to graduální proces!

Otázky k diskusi

- Jak by měly být rozděleny role mezi národní a regionální úroveň politiky výzkumu a vývoje, politiky podpory inovací, resp. jakou roli má hrát národní inovační politika a jakou regionální inovační strategie (strategie konkurenceschopnosti) jednotlivých krajů? Jak provázat národní a regionální inovační politiku?
- Je možné v ČR hovořit o regionálním či regionálně specifickém výzkumu a inovačním procesu, který vyžaduje specifickou podporu prostřednictvím regionální dimenze inovační politiky?
- Představují současné regionální rozdíly ve vstupech a kapacitách VaV aktivit problém? Je žádoucí jejich zmírňování prostřednictvím rozvoje veřejných VaV kapacit v zaostávajících regionech?
- Lze vůbec rozvíjet veřejné kapacity VaV mimo stávající dominantní centra (Praha, Brno, Ostrava) tak, aby se nejednalo pouze o druhořadé instituce z hlediska své kvality (viz např. Potřebuje Karlovarský kraj vlastní univerzitu/technickou VŠ?)
- Je přítomnost univerzity/technické VŠ/špičkového výzkumného ústavu v kraji nezbytná pro zvýšení inovační výkonnosti místních firem? Má tato přítomnost vůbec dopad na inovační aktivitu místních firem?

Otázky k diskusi II

- Jak motivovat kraje a velká města (jejich samosprávy) více se zabývat oblastí výzkumu, vývoje a inovací a měkkých opatření a změnit tak jejich soustředění do tradičních oblastí jejich podpory (např. tvrdá infrastruktura)?
- Jaké jsou klíčové faktory hospodářské konkurenceschopnosti regionů?
- Co by mělo být základem Regionální inovační strategie a jaké je její postavení v celkové strategii konkurenceschopnosti/hospodářského rozvoje krajů?
- Jakou roli by měla mít podpora ze strukturálních fondů v rozvoji regionálních znalostních kapacit – spíše zmírňovat rozdíly nebo podporovat excelenci?
- Měří dostupná data o VaV, inovacích a firmách adekvátní jevy a procesy, které jsou rozhodující pro konkurenceschopnost firem a regionálních ekonomik? Jak měřit rozhodující jevy a procesy jinak a lépe?
- Jak dále v rozvoji regionální konkurenceschopnosti v ČR? Další nezbytné kroky.

Děkuji za pozornost.

adamek@bermangroup.cz